

RURAL
FINLAND
TOURISM HUB
2024 ————— 2026

Maaseutumatkailun ja - asumisen rajamailla: maaseudun elinvoimaisuuden tukevia matkailuilmioitä

Maaseutututkijoiden tapaaminen, 29.8.2024, Runni

Rositsa Röntynen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, rositsa.rontynen@jamk.fi

Saila Valkeaniemi, Satakunnan ammattikorkeakoulu, saila.valkeaniemi@samk.fi

Meistä

Saila Valkeaniemi

*Tutkimuspäällikkö,
Satakunnan ammattikorkeakoulu*

Tutkimuksen osa-alueet:

maaseutumatkailun taloudellinen kestävyys,
monipaikkaisuus, vapaa-ajanmatkailun
muodot

Rositsa Röntynen

Lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Tutkimuksen osa-alueet:

sosiaalisesti vastuullinen matkailu,
vapaaehtoismatkailu, luontomatkailu,
ekosysteemit matkailussa

Rural Finland Tourism Hub 2024-2026 (Maaseuturahasto)

Hankkeen tavoitteena on kestävä ja elinvoimainen maaseutumatkailu. Tuemme kehittäjien verkostoitumista, tiedon jakamista ja uusien kehittämistoimenpiteiden edistämistä valtakunnallisesti. Vahvistamme yhteistyötä, luomme tiedonjohtamisen mallin ja tuotamme ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi.

Johdanto

- Matkailijat ja paikallisyhteisöt jakavat sekä infrastruktuuria että palveluita, minkä kautta matkailu elävöittää ja luo hyvinvointia erityisesti maaseudulle.
- "Live like a local" -trendi siirtää matkailijoiden tottumuksia pois massaturismista.
- Kestävyys on keskeinen prioriteetti.
- Useita ilmiöitä, joita ei voi yksiselitteisesti määritellä matkailuksi, esimerkiksi niiden keston, tarkoituksen ja sisällön monimuotoisuuden vuoksi.
- Vapaaehtoismatkailu, monipaikkaisuus, citymaalaiset, diginomadisuus ja bleisure.
- Kirjallisuuskatsauksemme esittelee näiden ilmiöiden potentiaalia maaseudun elinvoimaisuudelle niiden matkailullisten ulottuvuuksien kautta.
- Selvitys on osa valtakunnallisen Rural Finland Tourism Hub -kehittämishankkeen esiselvitystä, jonka tavoitteena on edistää maaseutumatkailijan profiilin, motiivien ja kulutustottumusten ymmärtämistä koronapandemian jälkeisellä aikakaudella.

1. Monipaikkaisuus

Vapaa-ajan asuminen ja matkailu tukevat maaseudun elinvoimaa

Vapaa-aikaan liittyvää monipaikkaisuutta ovat vapaa-ajan asuminen ja matkailu.

- 2023 oli 503 750 kesämökkiä ja joka viidennessä kunnassa oli enemmän vapaa-ajan asuntoja kuin vakituisesti asuttuja asuntoja
- 2021 oli laskentatavan mukaan 2,4–2,9 miljoonaa vapaa-ajan asukasta
- 2023 oli liikennekäytössä noin 66 000 matkailuperävaunua ja 65 000 matkailuautoa ja määrien ennustetaan nousevan

Työ- ja vapaa-ajan matkat tarkoittavat usein yöpymistä matkailukohteessa.

- 2023 matkailijat yöpyivät majoitusliikkeissä 22,8 miljoonaa kertaa, mikä vastaa lähes pandemiaa edeltänyttä tasoa
- 2023 Suomessa oli hieman yli 11 000 vuokrakäytössä olevaa mökkiä
- Lyhytaikaisen vuokramajoituksen suosio on kasvanut 10 %:sta 14 %:iin 2019 ja 2023 välillä.
- 2023 lyhytaikainen vuokramajoitus kattoi 14 % (4,3 milj.) kaikista maksullisista majoitusliikkeistä varatuista yöpymisistä. Loput yöpymiset rekisteröidyissä majoitusliikkeissä (76 %), tai varattu kotimaisilta vuokramökkialustoilta (10 %).

Vapaa-ajan matkat sukulaisten tai ystävien luokse (VFR-matkailu eli *visiting friends and relatives*)

- n. 10 % kaikista suomalaisten tekemistä matkoista on VFR-matkailua ja kotimaan pitkistä (yli 100 km) matkoista 29 %.
- Yli 100 km kotimaan vierailumatkoja tehdään vuosittain noin 14 milj., keskimäärin 5,5 matkaa jokaista suomalaista kohden; yöpymisiä vierailumatkoilta kertyy vuosittain jopa 30 milj.

Vierailumatkojen kohdealueena on kaupunkien ohella varsin usein kuitenkin myös harvaan asuttu maaseutu, mikä kertoo siitä, että vierailumatkat lisäävät merkittävästi kaupunkien ja maaseudun välistä vuorovaikutusta.

Monipaikkaisuuden kestävyiden ulottuvuudet

Parantaa **taloudellista kestävyttä**: lisääntyvä kysyntä monipuolistaa elinkeinorakennetta ja edistää työllisyyttä.

- Vapaa-ajan asukkaiden palvelut ovat keskimäärin etääntyneet edelleen kauemmas, mutta palveluihin oltiin kuitenkin tyytyväisiä (pl. julkinen liikenne).
- Vapaa-ajan asukkaat hankkivat päivittäistavaransa selvästi useimmiten vapaa-ajan asunnon sijaintikunnan kaupasta, yli 50% vähintään kerran viikossa.
- Rahamäärällisesti tarkasteltuna reilu 50 % vapaa-ajan asukkaiden kotitalouksista arvioi hankkivansa vapaa-ajan asunnolla käytetyistä päivittäistavaroista suurimman osan vapaa-ajan asunnon sijaintikunnasta.
- Vapaa-ajan asumiseen liittyvistä palveluista eniten kiinnostusta oli ostaa lumenaurausta, korjaus- ja rakennustöitä, puiden kaatoa ja polttopuiden tekoa vapaa-ajan asunnon sijainti kunnasta seuraavan vuoden aikana

Sosiaalinen kestävyys vaihtelee monipaikkaisuuden eri muotojen välillä ja kohdistuu **ensisijaisesti vierailijoiden** tasa-arvoon ja liittyy väestöryhmiin.

- Esim. pitkistä työmatkoista johtuva monipaikkaisuus painottuu tietyille toimialoille ja sosioekonomisiin väestöryhmiin (esim. tukku- ja vähittäiskauppa, teollisuus ja rakentaminen). Etätyön mahdollisuus painottuu korkeakoulutetulle väestön osalle ja asiantuntijatehtäviin.
- Vapaa-ajan monipaikkaisuus puolestaan on tyypillistä iäkkäämmille ja varakkaammille henkilöille.
- Vapaa-ajan asumiseen liittyvä monipaikkaisuus yhdistyy sosiaaliseen kestävyteen erityisesti mökkiläisten ja kuntalaisten vuorovaikutuksen kautta, jonka muodot vaihtelevat eri alueilla.

Ekologista kestävyttä voidaan parantaa erityisesti edistämällä kestäviä liikennemuotoja ja matkaketjuja sekä tukemalla vapaa-ajan asuntojen energiaratkaisuja ja -tehokkuutta

Monipaikkaisuuteen ja maaseudun matkailuun liittyviä ilmiöitä

Citymaalaiset ovat kaupunkilaisia, jotka haluavat elää maalla, luonnon keskellä, mutta pitää kiinni myös kaupunkielämästä.

- ohjaa neljä isoa trendiä: digitaalisuus, asumisen kalleus kaupungissa, muuttuvat elämäntavat- ja tilanteet sekä luontotrendi
- arvostaa maaseutua ja kaupunkia eikä halua asettaa niitä vastakkain
- enemmän kuin mökkeilyä – maaseudun merkitys on citymaalaisen oman elämän kannalta merkityksellinen

Perintömatkailijaa motivoi täysin tai osittain kiinnostus historiallisia, taiteellisia, tieteellisiä tai elämäntapaan liittyviä asioita kohtaan, joita yhteisö, alue, ryhmä tai instituutio tarjoaa matkailijalle.

- perintöä ovat sekä kulttuurinen että luonnollinen, aineeton ja aineellinen perintö (esim. kieli, kulttuuri, kulttuuriset esineet ja reliikit, tai maisema voidaan lukea perinnöksi, jota matkailija lähtee kokemaan perintömatkalla)

Juurimatkailu on yksi perintömatkailun muodoista

- tuntee vetoa kohti ”kotimaata”, eli paikkaa, jossa heidän sukujuurensa sijaitsevat.
- samaa ideaa kuin pyhiinvaelluksessa; lähdetään näkemään, mitä esivanhemmat ovat nähneet, kulkemaan heidän jalanjäljissään sekä rakentamaan siltaa menneisyyden ja nykyisyyden välille. Samalla päästään lähemmäksi omia juuria ja sukuhistoriaa sekä myös omaa identiteettiä.
- rakennetaan yhteyttä myös alueen yhteisöön ja omaksi tunnettuun kansaan.

2. Bleisure =business ja leisure

Työ- ja vapaa-ajan matkailun yhdistäminen on kasvava trendi

- Työntekijä voi pidentää työmatkaa viettämällä lomaa matkakohteessa ennen tai jälkeen työtehtäviä, tehdä retkiä työtehtävien yhteydessä tai ottaa työmatkalle mukaan perheen tai puolison. Muita tapoja yhdistää loma ja työ ovat ”**workation**” (työskentely lomalla), sekä ”**flexcation**” (työskentely lomakohteessa etänä) ja ”**bizcation**” (liikeasioiden ja huvin yhdistäminen).
- Bleisure-matkailu on nostettu vuoden 2024 kansainvälisen matkailun ykköstrendiksi.
- 60 % työmatkoista pidennetään henkilökohtaista matkailua varten ja 76 % liikematkustajista suunnittelee bleisure-matkaa seuraavan 12 kuukauden aikana
- Liikematkailijoiden vapaa-ajan aktiviteetit, kuten opastetut kierrokset, urheilutapahtumat, konsertit, museot ja galleriat, muodostavat kasvavan osan työmatkan vapaa-ajan menoista.
- 96 % bleisure-raportin vastaajista uskoo saavansa kulttuurista kokemusta ja tietoa bleisure-matkoiltaan; vapaa-ajan aspekti on siis enemmän kuin vain hauska ilta kaupungissa.
- He ovat kiinnostuneita maksimoimaan matkansa hyödyt sekä ammatillisesti että henkilökohtaisesti, joten olennaisen tiedon tarjoaminen heille kätevästi on äärimmäisen tärkeää.
- Bleisure-matkailijat kaipaavat ja arvostavat mukavuutta.
- Tekijät, jotka vaikuttavat vahvimmin päätökseen jatkaa työmatkaa vapaa-ajan matkaksi ovat innostava matkailukohde, aiheutuvat lisäkustannukset sekä matkan ajankohdan läheisyys viikonloppuun.
- Milleniaalit ovat sukupolvi, joka matkustaa bleisure tyyliin.

3. Diginomadisuus

Teknologian mahdollistamaa vapaata liikkumista

- Diginomadi käyttää teknologiaa hyväkseen ansaitakseen elantonsa eläessään nomadin elämää
- Teknologian käyttö + paikasta riippumattomuus + matkustaminen
- Diginomadit työskentelevät co-working tiloissa, kahviloissa, hotellihuoneissa, kirjastoissa, asuntoautoissa... taikka risteilylaivalla!
- Voi olla matkalla yhtämittaisesti useita vuosia tai muutamaa kuukautta.
- Voi olla perheitä, mutta yleensä on pariskuntia tai yksittäisiä henkilöitä; ikä keskimäärin 35 vuotta
- Miljoonia kansainvälisiä matkoja vuosittain (vielä ennen covid-19).
- Arvostavat nettiyhteyksiä, elämisen edullisuutta, miellyttävää ilmastoja, mahdollisuutta tutustua paikallisiin.
- Useita sovelluksia ja alustoja: Citynomadi, Nomadlist.com; suositus on tärkeää.
- Jo 41 maata on tunnistanut digitaalisten nomadiviisumien tarpeen tai luoneet etätyöviisumeja (-> kesto, ei yhteyksiä kohdemaahan).
- Suomessa: tutkimushanke – miten Suomi voi houkutella kv-diginomadeja
 - Vetovoimatekijöitä: luonto, elintaso, turvallisuus, lapsiperhepalvelut, terveydenhuolto
 - ➔ maaseutu! (kannustaa luovuutta, vähentää työstressiä)
 - ➔ Kokonaisuuksia pitää pohtia ja tuotteistaa.

4. Vapaaehtoismatkailu

Uudistavaa voimaa matkailukohteelle

- Vapaaehtoismatkailu = vapaaehtoisuus + matkailu
- Matkan aikana jotain kohteen hyväksi
- Voi lähteä syystä, että haluaa tehdä toiselle paikalle / yhteisölle hyvää, tai sen takia, että haluaa vähentää matkan kustannuksia, päästä erikoiseen paikkaan.
- Perinteinen ajatus: kv-ilmio, köyhyyden vähentämiseksi
- Nykyajatus: myös kotimaassa, kulttuurivaihtona
- Esimerkki Suomesta: paimenviikot (Metsähallitus)
- Aihioita Suomessa: luonnon ennallistaminen ja suojelu, maataloustyöt, kotieläintenhoito, vanhusten ulkoiluttaminen, taideleirit, rakennusten ennallistaminen, kieli-, teknologia- ja kestävyyskurssit -> maaseutu (luonto, resurssit, väestönrakenne, yms.)
- Kotimaan vapaaehtoismatkailun motivaatio: tehdään hyvää ”yhteisen” eteen
- Vapaaehtoistyö voi olla osana matkapakettia, tiedossa jo ennen lähtöä, mutta kampanjoilla voi osallistaa tavallisiakin matkailijoita kohteessa
- Vaihtelee kaupallisuusasteen mukaan: matkanjärjestäjän toiminnasta järjestötoimintaan ja hyväntekeväisyyteen
- Eettisyysongelmat ylitettävissä, jos motivaation sijaan kiinnitetään huomiota vapaaehtoisten ohjaukseen.
- Ongelma käsitteessä: jää muiden matkailumuotojen, sosiaalityön, kehitystyön, nuorisovaihdon alle; imagoasiat; rahoituksen kohdentaminen; markkinointinimet -> termiviidakossa menetetään synergiaa
- Suomessa epäröinti: Miten verottaja suhtautuisi?

Pohdinta

- Matkailulla on monenlaisia rajapintoja eri aloihin ja ilmiöihin. Matkailutoimijat tietävät sen, mutta toisten alojen edustajat ymmärtävät sen vaihtelevasti. Tietoisuutta tulee lisätä.
- ”Rajamaan” ilmiöitä pitää ottaa huomioon maaseudun kehittämisessä: matkailun keinoin voi saavuttaa paljon hyvää maaseudulla, jos tunnistaa ja osallistaa monenlaiset matkailijat ja osata sopeuttaa oma paikka ja toiminta eri ilmiöihin. Tämä on kaiken kaikkiaan johtamiskysymys.
- Sen suhteen tarvitaan mieluummin inklusiivisuutta kuin liian ahtaita määritelmiä.

Lähteet (1/2):

- [1] Rannanpää, S., Antikainen, J., Aro, R., Huttunen, J., Hovi, S., Pitkänen, K. Strandell, A., Nurmio, K., Rehunen, A., Vihinen, H., Lehtonen, O., Muilu, T. & Weckroth, M. Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys. Valtioneuvoston kanslia. Helsinki. 2022. s. 2–5. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-150-6>. Haettu: 2.8.2024.
- [2] Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökit. Helsinki. 2023. Saatavilla: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_rakke/statfin_rakke_pxt_116g.px/. Haettu: 2.8.2024.
- [3] Voutilainen, O., Korhonen, K., Ovaska, U. & Vihinen, H. Mökkibarometri 2021. LUKE Luonnonvarakeskus. Helsinki. 2021. s. 66. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-237-7>. Haettu 2.8.2024.
- [4] STT info. Matkailuajoneuvokanta Suomessa ennätys lukemissa. 2023. Saatavilla: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69963021/caravan-2023-matkailuajoneuvokanta-suomessa-ennatyslukemissa>. Haettu: 2.8.2024.
- [5] Kaihola, O. Matkailu kohti uutta kasvua - Toimialaraportti 2024. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki. 2024. s. 12–13. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-949-0>. Haettu: 1.8.2024.
- [6] Business Finland. Visit Finland: Rudolf tilastotietokanta. 2024. Saatavilla: <https://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland>. Haettu: 21.8.2024.
- [7] Kallio, R., Kärkinen, T. & Mutikainen, J. Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus syksy 2023. Traficom:n tutkimuksia ja selvityksiä 14/2024. Helsinki. s. 26-31. Saatavilla: https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/publication/HLT_syksy2023_raportti.pdf. Haettu: 1.8.2024
- [8] Lampinen, A. Cityihmiset landella-12 tarinaa maalaisuudesta ja ehtaa faktaa. 2024. s. 30-34. Into Kustannus Oy.
- [9] Tuohimaa, E. Sukujuurimatkailu identiteetin vahvistamisen työkaluna: Esimerkinä Skotlanti. 2020. S. 5-8. Saatavilla <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202012153301>. Haettu: 20.8.2024.
- [10] Rannanpää, S., Antikainen, J., Aro, R., Pitkänen, K., Strandell, A., Rehunen, A., Vihinen, H., Lehtonen, O., Muilu, T., & Weckroth, M. Policy brief: 2022/4: Kohti kestävää monipaikkaisuutta. Valtioneuvoston kanslia. Helsinki. 2022. s.3–5, 38, 44–45. Saatavilla: <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=39804>. Haettu: 2.8.2024.
- [11] Tihilä, K. Tätä on bleisure-matkailu: vuoden ykköstitrendi yhdistää työn ja loman. 2022. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-12449071>. Haettu: 2.8.2024.
- [12] Ezeuduj, I.O. Bleisure Travel Reimagined: Implications for Research. Proceedings of the 7th International Conference on Tourism Research. 2024. s. 2-9. Saatavilla: <https://doi.org/10.34190/ictr.7.1.2194> Haettu: 16.8.2024
- [13] EHL Insights. Top 10 Trends in the Hospitality Industry in 2024. Saatavilla: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/hospitality-industry-trends>. Haettu: 2.8.2024
- [14] Gjorgievski, M., Kozuharov, S. & Nakovski, D. Typology of recreational-tourism resources as an important element of the tourist offer, UTMS Journal of Economics, 4(1), 53-60. 2013. Saatavilla: <http://hdl.handle.net/10419/105321> Haettu: 16.8.2024
- [15] Hassassian, A. Tapping into The Bleisure Travel Niche. 2019. Saatavilla: <https://360stories.com/blog/tapping-into-the-bleisure-travel-niche>. Haettu: 10.8.2024
- [16] Expedia Group. Traveler Value Index 2023. 2023. Saatavilla: <https://go2.advertising.expedia.com/traveler-value-index-2023-outlook.html>. Haettu: 10.8.2024
- [17] Expedia Group. Unpacking bleisure traveler trends. 2018. Saatavilla: <https://advertising.expedia.com/about/press-releases/bleisure-travelers-are-hungry-for-sunshine-sightseeing-and-cuisine/>. Haettu 16.8.2024
- [18] Hilden, V. Mikä on diginomadi? 2018. Saatavilla: <https://diginomadi.com/diginomadi/mika-on-diginomadi/>. Haettu: 10.8.2024
- [19] Röntynen R. Diginomadit voivat pelastaa matkailun ja työhyvinvoinnin – jos heidän annetaan! – osa 1. 2020 Saatavilla: <https://blogit.jamk.fi/turbinaattori/2020/08/12/diginomadit-voivat-pelastaa-matkailun-ja-tyohyvinvoinnin-jos-heidan-annetaan-osa-1/>. Haettu 16.8.2024
- [20] Outsite Survey 2020: The State of Remote Work. 2020. Saatavilla: <https://www.outsite.co/blog/outsite-survey-2020-the-state-of-remote-work>. Haettu: 10.8.2024
- [21] WYSE Travel Condefederation. Digital nomads – the next darling of tourism destinations worldwide?. 2018. Saatavilla: <https://www.wysetc.org/2018/08/digital-nomads-the-next-darling-of-tourism-destinations-worldwide/>. Haettu: 10.8.2024
- [22] The Adventure Travel Trade Association. Work and Wander: Meet Today's Digital Nomads. 2021. Saatavilla: <https://learn.adventuretravel.biz/research/work-and-wander-meet-todays-digital-nomads>. Haettu: 10.8.2024.
- [23] E2 Tutkimus. Kansainvälisten osaajien Suomi. Saatavilla: <https://www.kvosaajien suomi.com>. Haettu: 10.8.2024.

Lähteet (2/2):

- [24] Nieminen, M. Työperäinen maahanmuutto - Suomen vetovoima työskentelymaana. 2020. Oulu, Saatavilla: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020120927129>. Haettu 10.8.2024.
- [25] Planet Nomad. 2024. Saatavilla: <https://www.planet-nomad.com/en/digital-nomad-visa/>. Haettu: 19.8.2024
- [26] Röntynen R. Vapaaehtoismatkailun kehittäminen alkaa käsitteestä. 2022. Teoksessa: R. Röntynen (toim.), Vapaaehtoismatkailun nykytila ja potentiaali: Maailman esimerkeistä Keski-Suomen kontekstiin, s. 12-24. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-653-8>. Haettu: 20.8.2024.
- [27] Tunkkari-Eskelinen, M., Rämä, T., Nykänen, U. & Röntynen, R. Vapaaehtoismatkailija kohderyhmänä - perspektiiviä maailmalta, Euroopasta ja Suomesta. 2022. Teoksessa: R. Röntynen (toim.), Vapaaehtoismatkailun nykytila ja potentiaali: Maailman esimerkeistä Keski-Suomen kontekstiin, s. 26-35. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-653-8>. Haettu: 20.8.2024.
- [28] Wearing, S., & McGehee, N. G. Volunteer tourism: A review. *Tourism Management*, 2013. 38, s.120-130. Saatavilla: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.03.002>. Haettu: 20.8.2024.
- [29] Pompurová, K., Sokolová, J., & Cole, D. Domestic Volunteer Tourism Demand in Slovakia. 2020. *European Journal of Tourism Research*, 25(1509), s. 1-15. Saatavilla: <https://doi.org/10.54055/ejtr.v25i.424>. Haettu: 20.8.2024.
- [30] Röntynen, R., & Tunkkari-Eskelinen, M. The Potential of Voluntourism in Central Finland. 2022. *International Conference on Tourism Research*, 15(1), s. 353–361. <https://doi.org/10.34190/ictr.15.1.143>. Haettu: 20.8.2024.
- [31] Nykänen, U., Tunkkari-Eskelinen, M., Rämä, T. & Röntynen, R. Työtehtäviä vapaaehtoismatkailijoiden tekemänä maailmalla ja Suomessa. 2022. Teoksessa: R. Röntynen (toim.), Vapaaehtoismatkailun nykytila ja potentiaali: Maailman esimerkeistä Keski-Suomen kontekstiin, s. 66-75. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-653-8>. Haettu: 20.8.2024.
- [32] Tunkkari-Eskelinen M. & Röntynen R. Vapaaehtoismatkailun toimintamallit maailmalla ja Suomessa. 2022. Teoksessa R. Röntynen (toim.), Vapaaehtoismatkailun nykytila ja potentiaali: Maailman esimerkeistä Keski-Suomen kontekstiin, s. 50-63. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-653-8>. Haettu: 20.8.2024.
- [33] Röntynen R. Voluntourism in Finland: between profitability and public benefit. 2022. Teoksessa: M. Tunkkari-Eskelinen & A. Törn-Laapio (toim.), *Special issues in responsible tourism Vol. 2*, s. 56-81. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-667-5>. Haettu: 20.8.2024.
- [34] Tunkkari-Eskelinen, M., & Röntynen, R. Designing a Model of Commercial Voluntourism Services. 2023. *International Conference on Tourism Research*, 6(1), s. 490–495. Saatavilla: <https://doi.org/10.34190/ictr.6.1.1353>. Haettu: 20.8.2024.
- [35] Mangsor, M. I., Razali, R. Exploring volunteer engagement in rural communities: identifying opportunities and challenges in Malaysia and Indonesia. 2024. *Conference proceedings of 11th International Conference on Management Studies and Social Sciences*, s. 35. Saatavilla: <https://api.eurokd.com/Uploads/Files/51/77cd82c2-4099-454d-9e03-3438fe59df10.pdf>. Haettu: 20.8.2024.
- [36] Wearing, S. Volunteer tourism: Experiences that make a difference. 2001. CABI. Saatavilla: https://www.researchgate.net/profile/Stephen-Wearing/publication/271725707_Volunteer_Tourism/links/5661f2de08ae418a78693bd1/Volunteer-Tourism.pdf. Haettu: 20.8.2024.
- [37] Röntynen R. Vapaaehtoismatkailun lakiympäristö – vastuu ja veloitteet. 2022. Teoksessa: R. Röntynen (toim.), Vapaaehtoismatkailun nykytila ja potentiaali Maailman esimerkeistä Keski-Suomen kontekstiin, s. 38-48. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-653-8>. Haettu: 20.8.2024.

RURAL
FINLAND
TOURISM HUB
2024 ————— 2026

Kysymyksiä?

Kiitos!